

Taha Akyol

Bilim ve hukuk

8 Eylül 2016

DÜNKÜ konuya, yani dinimizi ortaçağ bilgileriyle anlatma sorununa devam edelim.

Ayıntabi Mehmet Efendi 17. yüzyılda yaşamış bir din bilgini. **“Tibyan Tefsiri”** diye ünlü bir kitabı var; dört cilt... 1956 yılında Latin harfleriyle yayınlandı.

Babam almış; aklım ermeye başladığında okumuştum. Güneşin dünya etrafında döndüğünü, Zühre (Venüs) gezegeninin günah işlediği için taşlaştırılmış bir eski melek olduğunu falan anlatıyordu!

Lise talebesiyim, içimde büyük bir tepki, zihnim allak bullak.

Sonra 1963-66 arasında yayınlanan 8 ciltlik bir tefsir kitabı; okuduğumda üniversitedeydim. Büyük fıkıh âlimi Ömer Nasuhi Bilmen’in **“Kuran-ı Kerim’in Türkçe Meal-i Âlisi ve Tefsiri”** adlı kitabı, 4.

cildinin 1695. sayfasında “**güneş ve ayın sürekli deveren ettiğini**” yazdıktan sonra diyor ki:

“Güneşin deveranı (dönmesi) sayesinde fusul-i erbaa (dört mevsim) meydana gelir!”

Hıfzı Veldet ve Siddık Sami gibi laik hukuk profesörleri Ömer Nasuhi Hoca'nın fıkıh âlimi olma yönünü övgüyle yazmışlardır; öyledir de. Ama tefsirinde ortaçağ bilgilerini nakletmişti, “nakilcilik” yapmıştı.

MODERN BİLİM

Oysa bir ilkokul talebesi bilir ki, güneş dünyanın etrafında dönmez, aksine sistemin merkezinde güneş vardır...

İşte sorun budur, ortaçağ bilgileriyle bu çağda dinimizi algılama ve anlatma sorunu... İslam'dan yüzlerce yıl önce oluşmuş “İsrailiyat” denilen folklorik ve mitolojik bilgiler, ilmi bir süzgeç olmadığından böyle eski tefsir kitaplarına bolca girmişti. İlaveten, bütün ortaçağ boyunca Batlamyus'un dünya merkezli evren anlayışı bilimsel sanılıyordu.

16. yüzyılda Galileo ve Kepler, kilise kütüphanelerinde daha çok kitap okuyarak değil, “**deney, gözlem, matematikle ifade**” metodunu kullanarak bunun yanlış olduğunu gösterdiler, “**güneş merkezli**” astronomi bilimi geliştirdi.

Modern astronominin bize girişi 17. yüzyılda Kâtip Çelebi gibi isimler sayesinde oldu fakat medreseye de girmedi, halka da inmedi. Medrese nakilciliğe devam etti.

Tabii yeni tefsir kitaplarında böyle şeyler yok.

Bilimsel kesinliğe sahip bu tür “maddi” konularda eski ve yeni bilgileri ayırt etmek kolay. Fakat siyaset, rejim, idare, hukuk, insan hakları, özgürlük ve itaat, iman ve rasyonalizm gibi konular düşünüldüğünde durum fevkalade muğlak ve karmaşıktır.

BİRLEŞİK KAPLAR

Fakat açık zihinlerde ikisi de birden geliyor, kapalı zihinlerde ikisi de birden duraklıyor.

Fizikçi John Desmond Bernal “**deney, gözlem, matematikle ifade**” şeklindeki modern bilim metodunun öncüsünün 10. yüzyıldaki İbn Heysem olduğunu, Bacon ve Kepler’in bu metodu ondan öğrendiğini yazar. İslam tarihinde ilimlerin geliştiği yüzyıllar, fıkıh dediğimiz hukukun da geliştiği asırlardı. Sonra birlikte donup kaldılar.

Bugün Müslümanların modern bilim düzeyine ulaşması için modern hukuk fikri ve düzeni şarttır.

Bilim zihniyetiyle hukuk kültürünün ve hukuki kurumların güçlü olduğu bir toplumda böylesine FETÖ’ler olamazdı... Olursa üzerine gidilirken de kuruların yanında yaşlar yakılmazdı, “**adil yargılanma hakkı**” tahdit edilmez, “itiraz” ve “iptal” yolları kapatılmazdı.

İslami kesimin Ahmet Taşgetiren, Kemal Öztürk, Hakan Albayrak gibi vicdanlı kalemleri yazıyor kuruların yanında yaşların yakıldığını.

Ve Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Thorbjorn Jagland evrensel hukukun uyarısını yapıyor; sonunda AİHM var diye.

Kim bu Jagland?... Avrupalıları 15 Temmuz faciasını anlamadıkları için eleştiren, Türkiye’nin 2010 yılına kadarki hukuk reformlarında önemli katkısı olan bir dost, saygın bir devlet adamı.

Netice: Bilim ve hukuk birleşik kaplar gibidir; ancak ikisi birden çağdaş düzeye çıkabilir veya ikisi birden “eski”de kalır.

HER YERDE HÜRRİYET

DİĞER KANALLAR

Facebook

Twitter

RSS

Kişisel Verilerin Korunması

Hürriyet Kurumsal

Bize Ulaşın

Hürriyet
com.tr

© Copyright 2022 Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş